

MATURITA 2020

EXTERNÁ ČASŤ

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **100 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva druhy odpovedových hárkov:
 - Do odpovedového hárka č. 1 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna.
 - Do odpovedového hárka č. 2 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpovedového hárka. Krátku odpoveď tvorí jedno slovo alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Ukážka 1

Alexander Sergejevič Puškin – Desiate prikázanie

*Majetok cudzí v úcte mať
káže nám zákon vekmi vžitý;
nemať tak, bože, nežné city,
vedel by som ho dodržať.
Ukrátiť blížneho, to nikdy,
nechcem ja jeho statky, dom,
nevoľníkov, dvor s dobytkom:
odo mňa nedočká sa krivdy,
nech si to všetko, všetko má.
No ak má doma peknoočku
nevoľnú, bože, krádež bozku
dovolí mi hlas svedomia.
**A ak sa zavše aj tak stane,
že milú družku vidím s ním,
odpuť mi, že mu závidím
anjela jeho, kristepane.**
Veď môžeš srdcu rozkázať?
Kto nie je rabom zvodnej chvíle?
Jak nemilovať, čo je milé?
Na svete raj si nežiadať?
Hľadím a trpím neprestajne,
no prísny zákon ctiť si viem,
zavraciam srdce: skrotni, driem –
mlčím... a vzdychám, blčím tajne.*

(1821)

01 Básnik v básni *Desiate prikázanie*

- (A) nepovažuje túžbu po priateľovej družke za porušenie desiateho prikázania.
- (B) nevedel odolať pokušeniu a pobozkal priateľovu manželku.
- (C) potlačil svoje osobné city a nenaplnil svoju skrytú túžbu.
- (D) sa rovnako správa k všetkým ženám bez ohľadu na ich postavenie.

02 V ktorej možnosti sa nachádza metafora?

- (A) *nechcem jeho statky*
- (B) *majetok v úcte mať*
- (C) *dvor s dobytkom*
- (D) *hlas svedomia*

03 V ktorej možnosti je uvedený správny počet slabík vo zvýraznenom štvorverší ukážky 1?

- (A) 9, 9, 8, 8
- (B) 9, 8, 8, 9
- (C) 8, 9, 9, 8
- (D) 9, 8, 9, 8

04 V ktorej možnosti sa nachádza epiteton z básne *Desiate prikázanie*?

- (A) *anjela jeho*
- (B) *zvodná chvíľa*
- (C) *majetok cudzí*
- (D) *prísny zákon*

05 Ktorý druh rýmu použil A. S. Puškin v básni *Desiate prikázanie*?

- (A) striedavý
- (B) združený
- (C) prerývaný
- (D) obkročný

06 Do ktorého literárneho smeru sa zaraďuje prevažná časť tvorby A. S. Puškina?

07 Vypíšte z básne *Desiate prikázanie* plnovýznamové zložené slovo.

08 Vypíšte z básne *Desiate prikázanie* vokalizovanú predložku.

Ukážka 2

Viliam Marčok – Biele miesta v slovenskej literatúre

(úryvok, upravené)

Názvom *postmoderna* sa označuje situácia európskej a americkej literatúry po vyčerpaní podnetov tzv. druhých avantgárd (najrôznejšie obmeny konkretizmu v poézii, nový román, neorealizmus atď.) alebo modernistických úsilí (ako sa tzv. druhá avantgarda nazýva vo Veľkej Británii a v literatúrach oboch Amerík). Toto označenie sa začalo používať v americkej literárnej kritike v šesťdesiatych rokoch (kritik I. Howe začal diskusiu o nových javoch v americkej literatúre v roku 1959), v európskej literárnej kritike sa udomácnilo v 70. rokoch. Predstava o postmoderne je veľmi voľná, otvorená a aj diskutabilná. Od literárnych smerov avantgardy sa postmoderna odlišuje predovšetkým tak, že sa nezačala nijakým programovým vyhlásením a nedosiahla ani ich ideovú a tvarovú vyhranenosť. (Nejde teda o nijaký nový -izmus, a preto je aj používanie názvu „postmodernizmus“ máťúce!) Vznikala doslova nepozorovane v dielach neraz veľmi rozdielnych autorov, ktorí o sebe ani nevedeli. (Za jeden z jej prúdov sa dnes považuje aj magický realizmus juhoamerickej prózy.)

Jediným jej jednotiacim znakom je prítomnosť vzbury proti akémukoľvek totalitarizmu a manifestácia pluralizmu života v literárnom diele. Postmoderna je teda taká literatúra, ktorá vystupuje proti akémukoľvek politickému diktátu a všetkým jeho formám v myslení, t. j. proti ideológii, historickému determinizmu, strohému racionalizmu, technologickému i konzumnému prinucovaniu (napr. pásová výroba a reklama), tradíciám, militantnému kolektivismu, náboženskému fanatizmu atď.

09 Odkedy sa podľa ukážky 2 v kontexte európskej literárnej kritiky používa pojem postmoderna?

- (A) od 50. rokov 20. storočia
- (B) od 70. rokov 19. storočia
- (C) od 70. rokov 20. storočia
- (D) od 50. rokov 19. storočia

10 Z ukážky 2 vyplýva, že postmoderna

- (A) čerpala svoje podnety najmä z tzv. druhých avantgárd.
- (B) je menej literárne vybrúsená a oceňovaná ako avantgarda.
- (C) má svoje korene v juhoamerickej literatúre, najmä v próze.
- (D) sa formovala v literárnej produkcii viacerých autorov súčasne.

11 Postmodernu charakterizuje podľa ukážky 2 aj

- (A) revolta voči prísnemu racionalizmu.
- (B) obdiv ku konzumnému spôsobu života.
- (C) odpor voči prejavom pluralizmu v literatúre.
- (D) podpora náboženského fanatizmu.

12 V ktorej možnosti sa nenachádza skratka?

- (A) tzv.
- (B) napr.
- (C) -izmus
- (D) t. j.

13 Ktoré z uvedených interpunkčných znamienok nie je použité v prvom odseku ukážky 2?

- (A) pomlčka
- (B) spojovník
- (C) úvodzovky
- (D) výkričník

14 Ktorý slohový postup prevláda v ukážke 2?

15 Ktorý jazykový štýl sa uplatnil v ukážke 2?

16 Určte druh vedľajšej vety v nasledujúcom súvetí.

Postmoderna je teda taká literatúra, ktorá vystupuje proti akémukoľvek politickému diktátu.

Ukážka 3

Ken Kesey – Bol som dlho preč

(úryvok)

„McMurphy, to je presne taká nerozvážnosť, ako tá vaša stávka na ošetrovateľku.“

„Kto chce prehrať päť dolárov? Hop alebo trop...“

Všetci chlapani odrazu začnú podpisovať dlžobné úpisy; toľko ráz ich pobil v pokeri a očku, že sa nemôžu dočkať, aby sa vyvršili, a v tomto sú si na betón istí. Nevie, čo má McMurphy za lubom; je síce statný, ale na to, aby ktosi pohlol tým pultom, by museli byť traja takí, ako je on, a on to vie. Stačí, keď naň pozrie, okamžite zistí, že ho ani len neprevalí, a tobôž zdvihne. Iba obor by ho zodvihol zo zeme. **Ale keď všetci prítomní podpíšu dlžobné úpisy, podíde k pultu, zosadí z neho Billyho Bibbita, napľuje si do mohutných mozol'natých dlaní, tleskne do nich a napne svaly na pleciah.**

„Okej, ustúpte. Stáva sa, že pri väčšej námahe vydýcham koldokola všetok vzduch a dospeli muži pridusení odpadávajú. Ustúpte. Teraz bude pukať betón a lietať oceľ. Odved'ite ženy a deti do bezpečia. Ustúpte...“

„Prisámvačku, možno to aj dokáže,“ zamumle Cheswick.

„Samozrejme, možno ho tak uhovorí, že sa sám zodvihne,“ odvrkne Fredrickson.

„Ale pravdepodobnejšie je, že si nadobudne utešenú prietrž,“ poznamená Harding. „Počujte, McMurphy, nebláznite; **to hebedo** nikto nezodvihne.“

„Ustúpte, cintľavky, vydýchate mi všetok kyslík.“

[...]

„Ale aspoň som to skúsil,“ pripomenie.

17 Z ukážky 3 vyplýva, že McMurphy

- (A) vyhral túto stávku a zhrabol všetky peniaze.
- (B) vždy vyhral v kartových hrách nad protihráčmi.
- (C) sa pokúsil o nemožné, ale stávku nevyhral.
- (D) nepohlol pultom, ba ešte si spôsobil prietrž.

18 Ktorá z postáv v ukážke 3 neveriacky ironizuje?

- (A) McMurphy
- (B) Fredrickson
- (C) Cheswick
- (D) Harding

19 Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 3?

- (A) Všetci prítomní McMurphymu veria, a preto ho podporujú v jeho stávke.
- (B) Väčšina prítomných McMurphyho zosmiešňuje pre jeho zjavnú nafúkanosť.
- (C) Niektorí prítomní McMurphyho odhovárajú od zjavne zbytočného pokusu.
- (D) Nikto z prítomných sa neobáva, že si McMurphy môže fyzicky ublížiť.

20 V ktorej možnosti sa nachádza združené pomenovanie?

- (A) mozoľnaté dlane
- (B) dlžobné úpisy
- (C) správny nástroj
- (D) dospelí muži

21 Koľko viet obsahuje súvetie vo zvýraznenej časti ukážky 3?

- (A) 6
- (B) 5
- (C) 4
- (D) 7

22 Ktorý druh melódie na konci vety sa uplatňuje v nasledujúcej vete?

Teraz bude pukať betón a lietať oceľ.

23 Vypíšte z ukážky 3 slovo, na ktoré v nej odkazuje zvýraznené slovné spojenie **to hebedo**.

24 Vypíšte z ukážky 3 ustálené slovné spojenie/vetu, ktoré/á vyjadruje odvahu riskovať úspech či neúspech.

Ukážka 4

Dušan Taragel – Ako vzniká hit: Rozum Rudolfa Slobodu

(úryvok)

Keď sa v roku 1982 objavila v kníhkupectvách próza Rozum spisovateľa Rudolfa Slobodu, len málokto tušil, že práve vyšlo jedno z kľúčových diel slovenskej literatúry 20. storočia.

Po desiatich rokoch normalizácie, keď vychádzali len romány plné „pozitívnych“ hrdinov a budovateľov socializmu či pseudohistorické zlátaniny, sa odrazu vynorilo čosi, čo nebolo ani pozitívne, ani optimistické, skôr naopak.

Celý Rozum, až na niekoľko epizód, je silne autobiografický – Sloboda si prestal robiť záznamy vo svojom denníku a namiesto nich voľne písal knihu o svojom živote. Po jej vyjdení sa mnohí neveriacky pýtali: Naozaj ten Sloboda bije svoju ženu? Naozaj býva v akejsi chate nad Devínskou Novou Vsou? Naozaj zabil svojho psa sekerou?

Pre mnohých čitateľov bolo toto dielo nestráviteľné a čudovali sa, ako vôbec mohlo vyjsť. Pre iných – a bola to menšina – to bol závan sviežeho vzduchu v slovenskej literatúre.

Jeho rozprávanie je také úprimné a autentické, že slabšie povahy knihu ani nedočítajú, pretože sa im zdá nechutná a sebaobnažujúca. Sloboda akoby si v istej chvíli uvedomil, že prekračuje hranice, a preto text ozvláštnil vymysleným príbehom akéhosi Jána Hodžu, ktorého zabije manželka Uršuľa.

Celý román však stojí na rozprávaní bezmenného štyridsiatnika, ktorý sa snaží vytvoriť námet na filmový scenár, pričom rieši rodinné problémy s manželkou trpiacou na schizofréniu, dospievajúcou dcérou, susedmi a kolegami v zamestnaní. Samozrejme, že nevyrieši nič, skôr naopak – vďaka svojmu „rozumu“ veci ešte viac skomplikuje.

25 V ktorej možnosti je správne uvedený literárny žáner a nosná téma diela *Rozum* spomínaného v ukážke 4?

- (A) denník Slobodu o jeho problémoch v osobnom živote
- (B) filmový scenár analyzujúci Slobodove rodinné problémy
- (C) román detailne zobrazujúci rodinný život muža v strednom veku
- (D) kniha poviedok zachytávajúca úvahy manžela o chorobe manželky

26 Z ukážky 4 vyplýva, že novátorským sa v slovenskej literatúre stalo dielo, ktoré

- (A) vyzdvihuje rozum ako základnú životnú istotu.
- (B) vykreslilo reálny život Jána Hodžu alias autora.
- (C) rieši problém Slobodovho násilného správania.
- (D) zaujalo svojou priamosťou a nefalšovanosťou.

- 27** Normalizačnú literatúru na základe ukážky 4 predstavujú
- (A) diela zachytávajúce negatíva i pozitíva socializmu.
 - (B) optimisticky ladené spoločenské antiromány.
 - (C) diela s množstvom dobovo kladne chápaných postáv.
 - (D) knihy vykresľujúce problémy pri budovaní socializmu.

- 28** V ktorej možnosti sa nachádzajú iba prozaici?
- (A) D. Dušek, A. Bednár, L. Mňačko
 - (B) I. Bukovčan, J. D. Salinger, J. Urban
 - (C) J. C. Hronský, E. M. Remarque, I. Krasko
 - (D) M. Rúfus, M. Válek, P. Jilemnický

- 29** Ktorá z uvedených možností najlepšie vystihuje zvýraznené slovo v slovnom spojení **pseudohistorické** *zlátaniny* z ukážky 4?
- (A) zdanlivo historické
 - (B) antihistorické
 - (C) skryto historické
 - (D) predhistorické

- 30** Vypíšte z ukážky 4 názov literárneho žánru, ktorý je založený na pravidelných zápisoch.

- 31** Vypíšte zo zvýraznenej časti ukážky 4 činné prídavné.

- 32** Vypíšte z nasledujúcej vety slovo, ktoré sa v nej v prúde reči spodobuje/znelostne asimiluje.
... bolo toto dielo nestráviteľné a čudovali sa, ako vôbec mohlo vyjsť.

Ukážka 5

Alfonz Bednár – Kolíska

(úryvok, upravené)

V predposlednej lieskovej chalupe na hornom konci dediny Zita Černeková počúvala rádio. Dvere na kuchyni mala otvorené, obrátené k maličkému dvoru a k betónovému mostíku, tým sa ponad potok chodilo na širokú cestu. Dverami jej do teplej kuchyne zavieval príjemný chlad. Rádio mala postavené v kuchyni na pevnej drevenej konzole. To bolo! Spomenula si zrazu Zita. Kúpili si rádio, aj oni... Usmiala sa nad spomienkami, ako Černek, jej muž, spravil z bukového dreva konzolu, pribil ju mocnými klincami na stenu nad veľký sivý hubáň. Zita naň pozrela, i na „starú dievku“, na smiešnu a skromnú, nikdy nekvitnúcu kvetinu, ako sa z hubáňa hlboko ťahá hnedolilavými stonkami a sivozelenými tučnými lístkami. Čoskoro bude na dlážke, pomyslela si. Deti už spali a Černek nebol doma.

Zita počúvala večerný program, prenos zo súdu (súd sa konal v meste v ten deň popoludní), „Obžalovaný Majerský,“ počúvala z rádia pevný prokurátorov hlas, „podľa výpovedí svedkov ste rozvratník a sabotér, rozvracali ste družstvo, opovržlivo ste sa vyjadrovali o sovietskych kombajnoch a napomáhali ste kulacké bunky, ktorých cieľom je znemožniť v Temešanoch prechod od individuálneho ku kolektívnemu hospodáreniu. Priznávate sa?“ – „Družstvo som nerozvracal a nič som nesabotoval,“ počula Zita Černeková Majerského známy, už zahriaknutý hlas, „nikdy som nevidel sovietsky kombajn, kulacké bunky som nenapomáhal.“

33 Ktorú fázu dejovej línie diela *Kolíška* predstavuje ukážka 5?

- (A) úvod
- (B) zauzlenie
- (C) vyvrcholenie
- (D) záver

34 Ktorá historická udalosť je načrtnutá v ukážke 5?

- (A) politické procesy 50. rokov v Československej republike
- (B) súd s kolaborantmi počas 2. svetovej vojny
- (C) súd so zbehmi počas Slovenského národného povstania
- (D) vojnové procesy so sympatizantmi fašizmu

35 V akom vzťahu bol Majerský k Zite v diele *Kolíška*?

- (A) Bývalý snúbenec, s ktorým sa ale rozišla.
- (B) Bývalý milenec, ktorý však už bol ženatý.
- (C) Jej prvý manžel, ktorý sa schoval v jej dome.
- (D) Jej známy, ktorý však bol aj nepriateľom štátu.

36 Ktorá postava v diele *Kolíška* bola svedkom v procese s Majerským?

- (A) Paul Hals
- (B) Mišo Černek
- (C) Jano Ragala
- (D) Michal Martinec

37 V ktorej možnosti sa nachádza nepriamy predmet z nasledujúcej vety?

Dverami jej do teplej kuchyne zavieval príjemný chlad.

- (A) dverami
- (B) jej
- (C) do kuchyne
- (D) chlad

38 Zmeňte nezhodný prívlastok z nasledujúcej vety na zhodný a napíšte ho.

Dvere na kuchyni mala otvorené.

39 Ktorý kompozičný postup využil autor pri spomienkach Zity Černekovej na Majerského v diele *Kolíška*?

40 Vypíšte zo zvýraznenej časti textu ukážky 5 prístavok.

Ukážka 6

Molière – Mizantrop

(úryvok)

ALCEST

*Takýto nízky zvyk len odpor vo mne budí,
hoci mu holduje dosť vašich módnych ľudí,
veď najviac nenávidím faloš podliakov,
čo vnucujú sa sľubmi, službou storakou,
čo v každom objatí sú klzkí, ale sladkí,
čo z povinnosti trepú samé taľafatky,
čo bez výberu trúsia vľúdne vyznania,
či ide o poctivca, či o oplana.
Čo máte z toho, ak vás dneska niekto chváli,
**podkuruje vám, aký ste dokonalý,
a líškavo vám veľkú úctu vysloví,
keď zajtra bľaboce to isté lumpovi.
Ak svedomie nám ešte neuspali reči,
takáto podlá pocta sa nám prosto prieči.**
Stáva sa z nej len lacná, suchá potrava,
keď zistíme, že každý ták ju dostáva.
Úcta si žiada výber, schopnosť porovnania –
a nikoho si nectí, kto sa vrtkým klania.
Aj vy ste podľahli tej pliaže našich čias,
nuž medzi priateľov už nechcem rátať vás.
Odmietam láskavosť, čo na každého padá
a na zásluhy pritom vôbec neprihliada.
V tom zástupe chcem zostať odlišený, sám,
pretože ľudským davom zväčša pohľadám.*

FILINT

*Kto žije medzi ľuďmi, musí sa k nim milo
a prívetivo správať – tak už sa to vžilo.*

ALCEST

*Nemáte, Filint, pravdu: trestal by som hneď
ten obchod s priateľstvom, čo zahanbuje svet.*

41 Ktorú ľudskú vlastnosť vyzdvihuje Alcest podľa ukážky 6?

- (A) úprimnosť
- (B) vľúdnosť
- (C) zdvorilosť
- (D) prívetivosť

42 Ktorý typ postavy predstavuje hlavná postava v Molièrovej hre *Lakomec*?

- (A) autobiografický
- (B) charakterový
- (C) idealizovaný
- (D) sociálny

43 Emotívnosť Alcestovho prvého prehovoru v ukážke 6 umocňujú

- (A) slangové slová.
- (B) nárečové slová.
- (C) expresívne slová.
- (D) básnické slová.

44 V ktorej možnosti sa nachádza neslovesný (slovesno-menný) prísudok?

- (A) *Úcta si žiada výber.*
- (B) *Medzi priateľov už nechcem rátať vás.*
- (C) *V každom objatí sú klzky.*
- (D) *Takýto nízky zvyk len odpor vo mne budí.*

45 Ak Molière ako autor zaradil svoju hru do repertoára svojho divadla, tak bol zároveň

- (A) scenáristom.
- (B) hercom.
- (C) režisérom.
- (D) dramaturgom.

46 Napíšte názov opakovacej figúry uplatnenej v prvom Alcestovom prehovore v ukážke 6.

47 Vypíšte zo slova *takýto* slabiku, na ktorej je hlavný slovný prízvuk.

48 Vypíšte zo zvýraznenej časti v ukážke 6 vymedzovacie zámeno.

Ukážka 7

Peter Pišťanek – Rivers of Babylon

(úryvok, upravené)

Teraz už Rác z nejedáva zvyšky v ústraní tmavej kotolne. Dennodenne raňajkuje, obeduje a večeria v hotelovej reštaurácii. Strmo tam vojde, v bagandžiach a s kabelou plnou vercajgu cez plece. Sadne si na svoje miesto. Má ho rezervované. Čašníci sa idú pretrhnúť. Rác chlípe a divo trhá mäso. Mastnými rukami odštopľuje fľašu beaujolais. Krátkym pohľadom si premeriava jej obsah a leje si ho do úst. Divo podupáva bagandžami. Pohľad na množstvo príboru rozloženého okolo taniera ho privádza do zúrivosti. Aj tak používa iba lyžicu. Čašníci ho obstupujú, podávajú mu korenie, šaláty, mäsa, kečup. Celá reštaurácia sa zhrčila k Rácovmu stolu. Hostia si na to zvykli. Radi počkajú. Pohľad na stolujúceho Rácza je neopakovateľný. Len noví, neskúsení, nervózne mrmlú a lúskajú prstami na obsluhu. Ostatní sa usilujú zahriaknuť ich. I vydesený personál. Všetci bojzливо zazerajú na Rácza, zápasiaceho s diviačou hlavou v šípkovej omáčke. Ak netrpezlivcov nezahriaknu včas, vyrušený Rác vzhladne vypúlenými očami od stola, posiateho mastnými flakmi, omáčkami, vínovými škvrnami a črepmi. Nespratníkov si premeria pohľadom, ktorý nezabúda. Stačí, aby sa len tak mimochodom zmenil pred hlavným čašníkom, a hosť nie je obslužený. Môže sa pratať kade ľahšie. Ak Rácza niekto rozzúri, odnesú si to všetci. Ak nechcú zmrznúť, musia mu za teplé radiátory znova zaplatiť.

49 Podľa ukážky 7 je Rác najpravdepodobnejšie

- (A) nový direktívny riaditeľ hotela.
- (B) nenahraditeľný kurič v hoteli.
- (C) inšpektor kvality hotelových služieb.
- (D) vrchný čašník v hotelovej reštaurácii.

50 V ktorej možnosti sa nachádza jednovýznamové slovo?

- (A) zmrznúť
- (B) sadnúť
- (C) raňajkovať
- (D) podávať

51 V ktorej možnosti je správne uvedený skloňovací vzor, podľa ktorého sa skloňuje prídavné meno v slovnom spojení *zápasiaceho s diviačou hlavou*?

- (A) pekný
- (B) cudzí
- (C) páví
- (D) samostatné skloňovanie

52 P. Pišťankovi sa podarilo zdynamizovať ukážku 7

- (A) hromadením krátkych viet.
- (B) prevahou oznamovacích viet.
- (C) prevahou stavových slovies.
- (D) hromadením zložených súvetí.

53 V ktorej možnosti je uvedený správny zápis priamej reči?

- (A) „Pán hlavný!“ Požiadal hosť, „prineste nám účet!“
- (B) „Pán hlavný“, požiadal hosť, „prineste nám účet!“
- (C) „Prineste nám!“ požiadal hosť, „účet, pán hlavný!“
- (D) „Pán hlavný,“ požiadal hosť, „prineste nám účet!“

54 Vypíšte z ukážky 7 neohybné zložené slovo navodzujúce predstavu pravidelnosti.

55 Napíšte názov obrazného pomenovania/prostriedku z nasledujúcej vety, založeného na vnútornej súvislosti medzi pomenúvanými javmi.

Celá reštaurácia sa zhrčila k Ráczovmu stolu.

56 Pomenujte vetný sklad v nasledujúcej vete.

Čašníci sa idú pretrhnúť.

Ukážka 8

Záujem o Slovensko stále rastie!

(úryvok, upravené)

Slovensko je bezpečné

Podľa bezpečnostných analytikov zvýšený záujem domácich, ale aj zahraničných turistov o Slovensko ako turistickú destináciu súvisí s tým, že patríme do skupiny krajín, ktoré sú z hľadiska potenciálneho teroristického útoku najbezpečnejšie na celom svete. Z toho pramení aj jednoznačný pokles záujmu Slovákov o vycestovanie za dovolenkou. Zároveň sa u nás skvalitnili služby, čo ocenia aj mnohí zahraniční návštevníci.

Vysoké Tatry: Nápor turistov odhalil problémy

V Tatrách bude najsilnejšia letná sezóna za posledných 25 rokov. Tento rok vzrástla návštevnosť takmer o 25%. Srdce Slovenska objavili už aj Briti, turisti z Izraela, Ázie, Číny, Japonska a Kórey. Nápor turistov však odhalil problémy. Máme najvyššiu DPH v oblasti služieb v porovnaní s okolitými štátmi, chýba nám ministerstvo cestovného ruchu a trápime sa aj s nedostatkom zamestnancov. Kuchári či čašníci sú totiž v Tatrách vzácnejší ako kamzíky a svište.

Banská Štiavnica: Turistov pribúda, no chýbajú im cyklotrasy

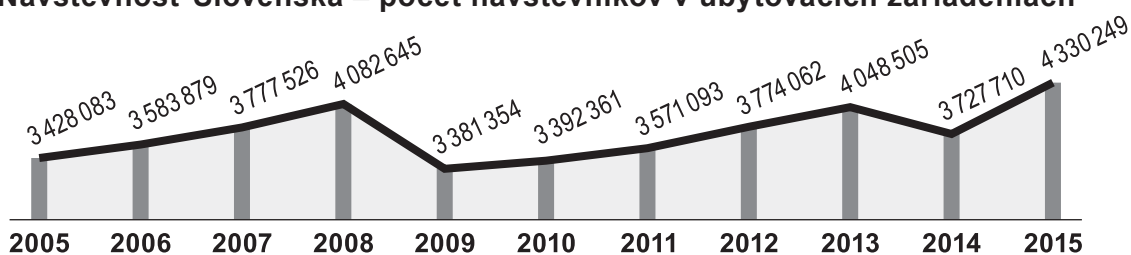
Podľa Martina Macharika, predsedu Kalvárskeho fondu, turisti hovoria, že na Slovensku sa zlepšujú služby aj pestrosť ponuky, a tak nie je problém naplánovať si u nás kvalitnú týždňovú dovolenku. Ale nie všetko je ružové. Chýbajú cyklotrasy, parkoviská či turistické značenia. Zišla by sa aj oprava niektorých pamiatok.

**Prijmy a výdavky
v cestovnom ruchu**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prijmy SR z cestovného ruchu*	1684,7	1744,7	1789,0	1924,5	1940,6	2129,8
Výdavky Slovákov dovolenkujúcich v zahraničí*	1470,7	1566,8	1666,3	1782,0	1859,8	1917,2
Rozdiel*	214,0	177,9	122,7	142,5	80,8	212,6

(* v miliónoch €)

Návštevnosť Slovenska – počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach

57 Čo by bolo ešte potrebné podľa ukážky 8 zlepšiť pre návštevníkov Slovenska?

- (A) ubytovacie zariadenia
- (B) starostlivosť o pamiatky
- (C) kvalitu jedla v reštauráciách
- (D) vybavenie parkovísk

- 58** Ktoré tvrdenie je na základe tabuľky z ukážky 8 pravdivé?
- (A) V roku 2011 sa oproti predchádzajúcemu roku najmenej zvýšili príjmy Slovenska z cestovného ruchu.
 - (B) V roku 2015 sa oproti predchádzajúcemu roku najviac zvýšili príjmy Slovenska z cestovného ruchu.
 - (C) V roku 2010 utratili Slováci na dovolenky v cudzine viac peňazí ako na pobyty na Slovensku.
 - (D) Rozdiel medzi príjmami Slovenska z cestovného ruchu a výdavkami slovenských dovolenkárov v cudzine sa každoročne zvyšuje.

- 59** Podľa ktorých vzorov sa skloňujú zvieracie podstatné mená v tvaroch použitých v nasledujúcej vete?

Kuchári či čašníci sú totiž v Tatrách vzácnejší ako kamzíky a svište.

- (A) chlap, chlap
- (B) chlap, stroj
- (C) dub, stroj
- (D) dub, chlap

- 60** Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 8?

- (A) Na Slovensku sa skvalitnili služby pre turistov, čo oceňujú najmä dlhoroční domáci zákazníci.
- (B) Pre vysoký počet zahraničných návštevníkov je nevyhnutné na Slovensku zriadiť ministerstvo cestovného ruchu.
- (C) Na Slovensku sa nachádzajú turistické oblasti, v ktorých je výrazný nedostatok pracovníkov v službách.
- (D) Slováci zo strachu pred teroristickými útokmi odkladajú svoje dovolenky na nasledujúci rok.

- 61** V ktorej možnosti majú všetky slovesá z ukážky 8 rovnaký vid?

- (A) *zlepšujú sa, zišla by sa, rastie*
- (B) *patríme, pramení, skvalitnili*
- (C) *chýba, trápime sa, prišlo*
- (D) *naplánovať, objavili, odhalil*

- 62** Vypíšte z časti *Vysoké Tatry* v ukážke 8 sloveso s neslabičnou predponou.

- 63** Vypíšte z ukážky 8 slovo, ktoré má rovnaký význam ako slovné spojenie miesto pobytu.

- 64** V ktorom roku podľa ukážky 8 dosiahla návštevnosť Slovenska najnižšiu úroveň za sledované obdobie?

Použitá literatúra

Zoznam knižných zdrojov:

- BEDNÁR, A.: Kolíska. In: *Zrub z kameňa*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1983, s. 155–156. 13-72-014-83.
- HVIŠČ, J. – MARČOK, V. – BÁTOROVÁ, M. – PETRÍK, V.: *Biele miesta v slovenskej literatúre*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1991, s. 90. ISBN 80-08-01577-2.
- KESEY, K.: *Bol som dlho preč*. Svetová edícia SME. Preložil Karol Dlouhý. Bratislava: Petit Press, 2004, s. 139–141. ISBN 80-85585-19-7.
- MOLIÈRE: *Mizantrop*. In: *Mizantrop, Lakomec*. Preložil Vojtech Mihálik a Štefan Povchanič. Bratislava: Tatran, 1975, s. 10–11.
- PIŠŤANEK, P.: *Rivers of Babylon*. Bratislava: Archa, 1991, s. 79. ISBN 80-7115-026-6.
- PUŠKIN, A. S.: *Desiate prikázanie*. In: *Lyrika, poémy, rozprávky*. Preložil Milan Rúfus. Bratislava: Tatran, 1982, s. 103.

Zoznam internetových zdrojov:

- TARAGEL, D.: *Ako vzniká hit: Rozum Rudolfa Slobodu*. Dostupné na: <https://kultura.sme.sk/c/6277641/ako-vznika-hit-rozum-rudolfa-slobodu.html> [cit. 2. 8. 2018].
- *Záujem o Slovensko stále rastie!* Dostupné na: <http://www.cas.sk/clanok/445324/na-slovensko-prisiel-rekordny-pocet-dovolenkarov-letny-napor-odhalil-skryte-problemy-v-tatrach/> [cit. 24. 8. 2018].

Texty ukážok boli z didaktických dôvodov gramaticky, štylisticky alebo pravopisne upravené.

Pokyny na vyplňovanie odpoveďového hárka

Odpoveďové hárky budú skenované, nesmú sa kopírovať, krčiť ani prehýbať.
Aby skener vedel prečítať vaše odpovede, musíte dodržať nasledujúce pokyny:

- Píšte perom s čiernou alebo modrou náplňou. Nepoužívajte tradičné plniace perá, veľmi tenko písuce perá, obyčajné ceruzky ani pentelky.

- Riešenia **úloh s výberom odpovede** zapisujte krížikom .

- Správne zaznačenie odpovede (C)
A B C D

- Nesprávne zaznačenie odpovede (C)
A B C D

A B C D

- V prípade chybného vyplnenia údajov alebo odpovedí postupujte podľa nasledujúcich pokynov.
V žiadnom prípade nepoužívajte nový odpoveďový hárak.

- Keď sa pomýlite alebo neskôr zmeníte názor, úplne zaplňte políčko s nesprávnym krížikom a urobte nový krížik.

A B C D

- Ak náhodou znovu zmeníte názor a chcete zaznačiť pôvodnú odpoveď, urobte krížiky do všetkých políčok a zaplnené políčko dajte do krúžku.

A B C D

- Odpovede na **úlohy s krátkou odpoveďou** napíšte do príslušného poľa odpoveďového hárka čitateľne písaným alebo tlačným písmom. Pri použití tlačného písma **rozlišujte veľké a malé písmená**.

Neotvárajte test, pokiaľ nedostanete pokyn!